

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма
«Інтегрований курс угорської та зарубіжної
літератури. 5-9 класи»
для закладів загальної середньої освіти

(авт. Браун Є.Л., Бардош Н.С., Зикань Х.І.,
Ковач П.П., Пердук І.Е., Гнатик-Рішко М.М.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Пояснювальна записка

У програмі «Література» (угорська та зарубіжна) складовими літературного компонента є емоційно-ціннісна, літературознавча, загальнокультурна і компаративна лінії.

Емоційно-ціннісна лінія забезпечує розкриття гуманістичного потенціалу та естетичної цінності творів угорської та зарубіжної літератури, формування світогляду учнів, їх національної свідомості, моралі та громадянської позиції.

Літературознавча лінія передбачає вивчення літературних творів у єдності змісту і форми, оволодіння учнями основними літературознавчими поняттями, застосування їх у процесі аналізу та інтерпретації художніх творів, розгляд літературних творів, явищ і фактів у контексті літературного процесу, виявлення специфіки літературних напрямів, течій, шкіл у розвитку української літератури, зарубіжної літератури і літератур національних меншин, розкриття жанрово-стильових особливостей художніх творів, ознайомлення учнів з основними принципами художнього перекладу.

Культурологічна лінія передбачає усвідомлення творів художньої літератури як важливої складової мистецтва, ознайомлення учнів з основними цінностями світової художньої культури, розкриття особливостей творів, літературних явищ і фактів у широкому культурному контексті, висвітлення зв'язків літератури з філософією, міфологією, фольклором, звичаями, віруваннями, культурними традиціями різних народів і національностей, розширення ерудиції учнів, виховання їх загальної культури, поваги до національних і зарубіжних традицій, толерантного ставлення до представників різних культур, віросповідань, рас і національностей.

Компаративна лінія забезпечує порівняння літературних творів, їх компонентів (тем, мотивів, образів, поетичних засобів та іншого), явищ і фактів, що належать до різних літератур, встановлення зв'язків між угорською і зарубіжною літературою, розгляд традиційних тем, сюжетів, мотивів, образів у різних літературах, зіставлення оригінальних творів і угорськомовних перекладів літературних творів, демонстрацію лексичного багатства і невичерпних стилістичних можливостей національної мови.

Література
(угорська та зарубіжна)
5 клас

1,5 години на тиждень / 52 години на рік

Очікувані результати навчання	Рекомендований навчальний план	Форми навчальної діяльності
<p>Учень / учениця: знайомиться з літературою як галуззю мистецтва.</p> <p>Знайомство з літературою як формою комунікації, її роль в житті.</p> <p>Учень / учениця може оцінити книгу як інтелектуальний скарб.</p> <p>Розуміє умовні позначки підручника, вміє користуватися підручником.</p> <p>Сприймає найважливішу інформацію.</p>	<p style="text-align: center;">Вступ (1 година)</p> <p style="text-align: center;">Література і книги, їх роль в житті людини</p> <p>Про літературу, про літературні твори, види і жанри. Для чого вчити літературу?</p> <p>Книги та їх роль в житті людини. Бібліотека, основні функції бібліотеки. Обговорення літератури, опрацьованої за літо.</p>	<p>Поняття літератури, загальне визначення. Види і жанри відмінності між ними Навчання в ігровій формі. Знайомство з новим підручником, його структурою, з умовними позначеннями. Питання оформлення книги, концепція у зв'язку з її призначенням. Улюблена книга, обмін думками про прочитане.</p>
<p>Учень / учениця: -розуміє концепцію ліричного твору;</p> <p>-може відрізнити його від інших творів, реагує на емоційний зміст ліричного твору;</p> <p>-може визначити тему ліричного твору,</p>	<p style="text-align: center;">Цінності в літературі Світ поезії (6 год.)</p> <p>Янош Арань: «Családi kör» (деталь) Шандор Петефі: «Füstbe ment terv», «Arany Lacinak» Вірші Шандора Вереша: «Ó, ha sinke volnék» Шандор Каньаді:</p>	<p>Виразне читання.</p> <p>Розвиток мовлення.</p> <p>Формування ідейного змісту поетичного твору.</p>

художні засоби вираження.	«Nagyanyó kenyere» Дитячі вірші закарпатських поетів Борбала Салаї, Каталін Вайнраух, Магда Фюзеші.	
<p>Учень / учениця: -розуміє, що таке народна поезія;</p> <p>-розуміє важливість народних пісень, може виконати народну пісню і відчуті її справжню красу;</p> <p>-може розрізнити види народних казок, записати їх, навести приклади;</p> <p>-зрозуміє роль фантастичних елементів у казках;</p> <p>-знає структуру сюжету;</p> <p>-може сформулювати найважливіші моменти в народних казках.</p>	<p>Народна поетична творчість (8 год.)</p> <p>Народна поезія, прислів'я, приказки, загадки.</p> <p>Народна пісня «Tavaszi szél vizet áraszt» «Elindultam szép hazámból» та закарпатські народні пісні.</p> <p>Народна казка «A kiskakas gyémánt félkrajcárja» «Tündérszép Ilona és Árgyélus királyfi» «Fehérlófia» «Az égig érő fa»</p> <p>Інші види народних казок: казка-жарт, казка-приманка, казка-побрехенька, казка-ланцюжок. Казки східних народів («Az ezeregy éjszaka meséi»).</p>	<p>Творчий збірник: народна поезія, прислів'я, загадки.</p> <p>Виконання народних пісень, музичний супровід, колективне та індивідуальне виконання народної пісні.</p> <p>Розуміння казки, виразне читання, застосування різних читацьких технік.</p> <p>Слухання народних казкарів.</p> <p>Основи народного оповідання. Сюжет.</p>
Учень / учениця: -може відрізнити народне оповідання від казки;	<p>Царство казок (5 годин)</p> <p>Поняття про казку Байки про тварин: Езоп, Лафонтен, Андраш</p>	Відображення історії за допомогою виразного читання. Застосування різних методів читання.

<p>-визнає поняття казки, розпізнати її види і характеристики; -може виділити структурні компоненти казки; -знає зміст казок; -розуміє повчання історій про тварин, порівнює з діяльністю людини.</p>	<p>Фай. Якоб і Вільгельм Грімм: «A békakirály» Ганс Крістіан Андерсен: «A teáskanna», «A rendíthetetlen ólomkatona»</p>	<p>Деталізування елементів казки засобами драматичної педагогіки. Ситуаційні вправи: історія минулого часу його трансформація в теперішньому часі. Словникові вправи, розширення запасу слів.</p>
<p>Учень / учениця: -знає історію формування власного народу; розуміє зміст переказу; може назвати характер казки та особливості жанру. Учень / учениця: розуміє та розрізняє правду та вигадку. Ознайомлюється з закарпатськими легендами, світом місцевих історій. Розуміє, як казки могли поширюватися через усну традицію.</p>	<p>Світ казки (5 год.) Походження «A csodaszarvas monda» Історичні байки, перекази, вірування «Botond legyőzi a görög óriást». Місцеві закарпатські перекази «A munkácsi vár kútja», «Mikes kútja», «A derceni hegy mondája». Перекази про Матяша і про Ракоці «Mátyás királya választása», «Mátyás király Gömörben», «Rákóczi virágai» Переказ в літературі Янош Арань: «Rege a csodaszarvasról», Кальман Міксат: «Beszó vára», Мігай Томпа: «Beregász»</p>	<p>Розвиток живого мовлення. Виразне вдумливе читання, вправи для розширення словникового запасу і для шліфування засобів вираження. Обробка місцевих переказів, інтерактивні методи. (Традиційні історії). Науково-дослідна робота: краєзнавчі фольклорні пошуки. Переказ змісту казки.</p>
<p>Учень / учениця: -розуміє визначення</p>	<p>Герої угорській</p>	<p>Розвиток навичок читання розвитку.</p>

<p>«герой», може виділити критерії його номінації; -усвідомлює змістове навантаження цього слова; -знає біографію Петефі; -знає, про найважливіші події його життя; -знає зміст епічної поеми, її композицію, сюжет; -ознайомена з поняттям теорії літератури: (розповідь, ритм, рима, порівняння, метафора, уособлення).</p>	<p>літературі (9 год.)</p> <p>Шандор Петефі: «János vitéz» епічна поема</p> <p><i>Теорія літератури: лірична розповідь, ритм, рима, порівняння, метафора, уособлення.</i></p>	<p>Позакласне читання. Усне мовлення, оповідач використовує невербальні засоби. Розвиток навичок декламації поезії. Розвиток навичок написання віршів (складання з використанням віршових рим). Одинична деталь для анімації в малюнках твору. Логічна послідовна розповідь змісту поеми. Розвиток концептуальних навичок. Анімаційна версія перегляду.</p>
<p>Учень / учениця: -диференціює ліро-епічні твори; -має поняття про епічний твір; -знає структуру, характеризує систему образів твору; -може написати план оповідання; -знає автора, назву, тему, ідею, короткий зміст вивчених творів.</p>	<p>Прозові твори – цінності у реальному світі (8 годин)</p> <p>Ференц Молнар: «A Pál utcai fiúk»</p> <p>Антуан де Сент Екзюпері: «A kis herceg»</p> <p>Іштван Фекете: «A korpanyi aga testamentuma»</p> <p>А. Мілн: «Micimackó» («Micimackó kuckója»)</p>	<p>Розвиток навичок читання за ролями. Способи опису. Використання інструментів драматичної педагогіки. Змістове навантаження концептуальних навичок. Розвиток визначення жанрових характеристик. Роман, повість, оповідання, загальне ознайомлення.</p>
<p>Напам'ять: Янош Арань: «Családi kör» (уривок) Шандор Петефі: «Füstbe ment terv» Шандор Вереш: «Ó, ha sinke volnék» Дитячий вірш закарпатського поета Тексти народних пісень</p>		

Шандор Петефі: «János vitéz» (2-3 частини)

Антуан де Сент-Екзюпері: «A kis herceg.» (2-3 прозові уривки)

Додаткове/позакласне читання:

Дюла Ійеш «Hetvenhét magyar népmese»

(«Az öreg halász és a nagyra vágyó felesége», «Az okos lány», «Az égig érő fa»)

Казки братів Грімм

«Ezeregyéjszaka meséi»

Адаптація Елека Бенедек «A fekete bika» (шотландська казка),

«A szárazon és vízen járó» (сіцилійська казка).

Українські народні казки («Названий батько», «Колобок») (*A fogadott apa, A cipó*)

Х. С. Андерсен «A teáskanna», «A ganajtúró bogár», «A kis hableány»

Памела Ліндон Треверс «Мері Поппінс» (*P. L. Travers: A csudálatos Mary*)

Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камінь»

(*J. K. Rowling: Harry Potter és a bölcsek köve*)

42 год. – навчальний матеріал

3 год. – для контрольних робіт

7 год. – на повторення

Усього: 52 год.

Література
(угорська та зарубіжна)
6 клас

1,5 години на тиждень / 52 годин на рік

Очікувані результати навчання	Рекомендований навчальний план	Форми навчальної діяльності
<p>Учень / учениця: розповідає про роль художнього слова в житті людини та суспільства;</p> <p>розуміє поняття літератури як одного з найважливіших видів мистецтва;</p> <p>визначає жанри літературних творів, які вивчалися в молодших класах, вміє наводити приклади; дає характеристику книги;</p> <p>уміє порівняти художню творчість з іншими видами діяльності людини;</p> <p>вміє користуватися підручником / хрестоматією</p>	<p>Вступ (1 год.)</p> <p>Художня література як мистецтво слова. Слово в житті людини. Образне слово – першоелемент літератури.</p> <p>Повторення літературних творів (за жанрами), які вивчалися в 5 класі</p> <p>Книга. Роль читання в житті людини.</p> <p>Систематизація здобутих знань про книгу за допомогою ілюстрації улюбленої книги учнів.</p> <p>Читання як вид мовленнєвої діяльності.</p> <p>Обговорення літературних творів, прочитаних за літо. Свої враження від прочитаного.</p> <p>Знайомство з підручником / хрестоматією.</p>	<p>Знайомство з новим підручником.</p> <p>Пошук ключових слів у тексті.</p> <p>Формування вмінь ставити питання до прочитаного.</p> <p>Уміння виділяти головне в тексті, точно передавати інформацію.</p> <p>Рекомендований твір зі списку прочитаної літератури на літо.</p>
<p>Учень / учениця: подає характеристику Біблії, розповідає про час і місце її виникнення, називає її структуру та</p>	<p>Біблійні легенди (4 год.)</p> <p>Історія написання Біблії, її структура.</p> <p>Моральне виховання біблійних сюжетів.</p>	<p>Виховування навичок виразного читання.</p> <p>Тренувальні вправи на дотримання лінійного порядку розповіді (наприклад: відновлення</p>

<p>знає її роль;</p> <p>переказує й коментує біблійні легенди, притчі;</p>	<p>Старий Заповіт Про створення світу. В райському саду. Вавилонська вежа. Мойсей та потоп на землі.</p>	<p>хронологічного порядку тексту. Розповіді, характеристика розповіді (наприклад: складання сюжетної схеми або сюжетної піраміди)</p>
<p>Учень / учениця: -осмислює універсальність євангельських істин людського буття в культурологічному контексті;</p> <p>-книга книг – це джерело нашої освіти.</p>	<p>Новий Заповіт Про народження Ісуса. Дванадцятирічний Ісус у храмі.</p> <p>Міжпредметні зв'язки: Біблія та література, Біблія та мистецтво, Біблія в інших народів.</p>	<p>Інтерактивні вправи на виразне читання (тлумачення суперечливої інформації про вже відомі факти, виділення нової інформації, формулювання питань до прочитаного). Виконання тренувальних вправ на виразне читання.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>подає визначення міфу; переказує міфи, тлумачить їхній зміст; називає богів греко-римської міфології;</p> <p>розповідає про створення світу та людей у міфах різних народів світу.</p>	<p>Світ міфів (4 год.) Поняття про міф. Міфи як первісні уявлення про всесвіт і людину. Давньогрецькі і римські міфи. Імена грецьких та римських богів. «Daidalosz és Ikarosz» «Prométheusz» «Romulus és Remus» (римський міф) Про створення світу «Kalevala», «Gilgames». Про виникнення світу. Міф про Сонце і Місяць. Про потоп на землі.</p>	<p>Виховування навичок виразного читання.</p> <p>Читання за ролями. Виконання інтерактивних вправ на техніку читання (тлумачення суперечливої інформації про вже відомі факти, виділення нової інформації, формулювання питань до прочитаного.)</p> <p>Виконання тренувальних вправ на виразне читання.</p>
<p>Учень / учениця: розкриває зміст поняття «балада»; розрізняє види балад, аналізує тексти за</p>	<p>У світі народних творів (3 год.) Балади Тематичні та стильові особливості, сюжет, герої балади. Класифікація</p>	<p>Виразне читання твору за ролями. Виразне читання віршів напам'ять. Стилістичний аналіз художнього твору</p>

<p>змістом і стильовими особливостями;</p> <p>розрізняє народні балади від літературних;</p> <p>називає ознаки балади; інтерпретує балади, пояснює драматизм твору;</p> <p>визначає ідею твору.</p>	<p>балад. Ознаки балад.</p> <p>Народні та літературні балади. «Kádár Kata» Форми розповіді. Сюжетні лінії. «Kőmíves Kelemenné» Сюжет та будова твору. Порівняльна характеристика твору із попередньо вивченими баладами.</p>	<p>(наприклад: художні засоби).</p> <p>Обговорення моральних ідеалів твору.</p> <p>Використання рольових ігор для формування навичок комунікації, точність донесення власної думки.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>називає ознаки поеми, знаходить приклади у творі;</p> <p>характеризує персонажів твору.</p>	<p>Герої в літературі (3 год.)</p> <p>Мігай Фазекаш «Lúdas Matyi» Композиція твору. Характеристика головних героїв. Елементи казки у творі. Ідея поеми. Теорія літератури: <i>повтори, віршові розміри, верлібр.</i></p>	<p>Аналіз змісту прочитаного твору на уроці.</p> <p>Виховання навичок виразного читання, збагачення словникового запасу учнів.</p> <p>Визначення художніх засобів твору.</p> <p>Дискусія щодо проблематики твору (гріх та покарання).</p> <p>Позасюжетні елементи. Їх знаходження та пояснення.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-дає визначення жанру послання, відрізняє реальність від вигадки у творі;</p> <p>- знає історію письменницької дружби Петефі та Арань;</p> <p>-вміє цінувати дружбу.</p>	<p>Послання як жанр літератури (2 год.)</p> <p>Жанр послання. Відмінність листа від послання.</p> <p>Шандор Петефі «До Арань Яноша»</p> <p>Янош Арань «Відповідь Петефі» Історія написання поезій. Визначення жанру</p>	<p>Виразне читання, декламування вірша напам'ять.</p> <p>Написання послання до найкращого друга.</p>

	послання, його особливості.	
<p>Учень / учениця:</p> <p>-знає історію написання твору «Толді», переказує сюжет твору;</p> <p>-визначає проблематику твору;</p> <p>- характеризує героїв твору;</p> <p>-розуміє поняття «силабо-тонічне віршування»;</p> <p>-осмислює роль і значення прологу твору та епіграфа;</p> <p>-за допомогою ситуативних вправ описує персонажів прочитаних творів;</p> <p>мовні засоби використовує відповідно до певної ситуації.</p>	<p>Янош Арань «Toldi» (10 год.)</p> <p>Історія виникнення твору. Композиція твору. Зовнішні та внутрішні конфлікти головного героя.</p> <p>Характеристика образу головного героя.</p> <p>Наявність містичних та міфічних елементів у творі. Елементи внутрішньої форми поеми.</p> <p><i>Теорія літератури:</i> <i>епічна поезія.</i> <i>Виразне ритмічне читання угорської поезії.</i> <i>Верлібр.</i> <i>Епіграф, пролог;</i> <i>алегорія;</i> <i>гіпербола, риторичні оклики.</i></p>	<p>Виразне читання на уроці та вдома.</p> <p>Власні роздуми щодо образів-персонажів твору в усній і письмовій формі.</p> <p>Використання літературної карти.</p> <p>Створення буктрейлера твору.</p> <p>Драматизація та інсценізація художнього твору.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-подає визначення жанру новели, називає його особливості;</p> <p>-знає найголовніше з біографій митців;; аналізує їх твори; визначає жанрові ознаки творів;</p> <p>-визначає особливості оповіді, характеризує образи й символи у творі;</p>	<p>Новели та романи для юнацтва в угорській літературі (5 год.)</p> <p>Ференц Мора «Csontos Szigfrid», «Miben lakik a magyar tündér?»</p> <p>Іштван Чукаш «Keménykalap és krumpliorr»</p> <p>Іштван Фекете</p>	<p>Виразне читання на уроці та вдома.</p> <p>Власні міркування про вчинки й характер героїв, висловлення власних думок в усній та письмовій формі.</p> <p>Розпізнання основних поворотних моментів сюжету.</p> <p>Характеристика окремих персонажів твору.</p> <p>Композиція творів.</p>

<p>-знає й переказує зміст твору, коментує його сюжет;</p> <p>-знає визначення таких літературознавчих понять, як <i>лірика</i> та <i>епіка</i>, називає їхні ознаки й застосовує їх під час інтерпретації та аналізу художнього твору;</p> <p>-подає визначення жанру «юнацький роман»;</p> <p>-аналізує великі епічні твори;</p> <p>-висловлює думки у грамотній логічній словесній формі.</p>	<p>« Túskevár»</p> <p>Портрети письменників. Новела як літературний жанр, її характерні ознаки.</p> <p>Характеристика художніх образів.</p> <p>Теорія літератури: повторення вивченого. Епічний твір. Новела, її характерні особливості.</p> <p>Юнацький роман, його характерні особливості. Особливості ліро-епічної та епічної поезії.</p>	<p>Інсценізація окремих епізодів твору.</p> <p>Візуальне представлення сюжету та перетворення його в медіапросторі на аналогово-цифрове.</p> <p>Робота з деформованим текстом.</p> <p>Використання рольових ігор.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-розрізняє лірику й ліро-епіку,</p> <p>-визначає жанр, до якого належить твір;</p> <p>-виразно читає поезію, коментує її ідейно-художній зміст, знаходить контрастні картини в ньому.</p>	<p>Рідний край, батьківська хата та родина у поезії (5 год.)</p> <p>Поняття про лірику. Лірика та її жанри. Види ліричних творів.</p> <p>Осмислення сутності людського буття у ліричному творі.</p> <p>Шандор Петефі «Szülőföldemen», «Egy estém otthon», «Úti levelek» (уривок)</p> <p>Пейзажна лірика. Любов до рідного краю. Життєві обставини написання вірша.</p>	<p>Виразне читання та декламування віршів.</p> <p>Виокремлення мовних засобів в ліричних та епічних творах.</p> <p>Порівняння текстів щодо їх місця і епохи виникнення.</p>
<p>Учень / учениця:</p>	<p>Структура та провідний мотив поезії.</p>	

<p>-розпізнає структуру та провідний мотив у наведених творах;</p> <p>-усвідомлює поняття «материнство»;</p> <p>-наводить приклади з власного життя;</p> <p>- розуміє суть родинних цінностей, наводить приклади з ліричного твору;</p> <p>сприймає ліричний твір як явище мистецтва слова;</p> <p>осмислює поетичне слово та має його глибоке розуміння.</p>	<p>Аттіла Йозеф «Anyám» «Мама» Аналіз ліричного твору. Про любов до матері у поезіях Аттіли Йозефа.</p> <p>Дежо Костолані «Mostan színes tintákról álmodom» «Lánc, lánc, eszterlánc» Рольові ознаки у ліриці. Вірш на вибір. Спогади з дитинства у вірші. Настрій ліричного героя. Щасливе дитинство.</p> <p>Каталін Вайнраух «Anyanyelv» Магда Фузеші «Fohász a szülőföldhöz» Теорія літератури: <i>лірика, ліричний герой, тема, мотив; віршовий розмір, римування, перехресне римування, алітерація; пісня, народна пісня.</i></p>	<p>Створення проєкту.</p> <p>Співвідношення ліричного героя та автора: лірика та я;</p> <p>особистість і безособовість;</p> <p>Ритмічний лад силаботонічної системи віршування.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>- розрізняє епічні жанри: роман, історичний роман, роман-хроніка, біографічний роман; знає найголовніше з біографій митців;</p> <p>-аналізує їх твори; визначає жанрові ознаки творів;</p> <p>-визначає особливості</p>	<p>Огляд світової літератури (5 год.)</p> <p>Марк Твен «Пригоди Тома Соєра»</p> <p>Редьярд Кіплінг «Книга джунглів»</p>	<p>Виразне читання на уроці та вдома.</p> <p>Читання й узагальнення змісту прочитаного в парах. Інтерв'ю «опитування автора». Власні міркування про вчинки й характер героїв, висловлення власних думок в усній та</p>

<p>оповіді, характеризує образи й символи у творі; -знає й переказує зміст твору, коментує його сюжет; -подає визначення жанру «юнацький роман»; -практикує словесну форму висловлювання.</p>	<p>Елеонор Портер «Az élet játéka»</p>	<p>письмовій формі. Висловлення власної думки. Зображення родинних стосунків у творі. Створення портретної характеристики. Інсценізація окремих епізодів твору. Виконання тренувальних вправ.</p>
--	---	--

Напам'ять:

Мігай Фазекаш: Lúdas Matyi (уривок) Petőfi Sándor: Arany Jánosho (уривок) Янош Арань: Válasz Petőfinek(уривок)
Янош Арань: Toldi (Előhang és további 2 részlet a műből)
Шандор Петефі: Szülőföldemen, Egy estém otthon c. versek (уривки)
Аттіла Йожеф: Anyám, Mama c. versek
Деже Костолані: Mostan színes tintákról álmodom

Позакласне читання:

Народні балади (Két kápolnavirág, Júlia szép leány, A házasuló királyfi)
Янош Арань: Szondi két apródja, Szibinyani Jank
Петер Ілошвай: Az híres-neves Tholdi Miklósnak jeles cselekedeteiről és bajnokságáról (уривок)
Göcseji és nagyszalontai mondák és mondatöredékek Toldiról,
Елек Бенедек: Toldi (уривки)
Марк Твен «Пригоди Гекльберрі Фінна» (*Mark Twain: Huckleberry Finn kalandjai*)
Еріх Кестнер «Летючий клас» (*Eric Kastner: A repülő osztály*)
Джеймс Фенімор Купер: «Звіробій» (*J. F. Cooper: Vadölő*)
Джек Лондон «Поклик дикої природи» (*Jack London: A vadon szava*)
Калман Мікшат: A két koldusdiák
Ференц Мора: Kincskereső kisködmön
Фрідьеш Карінті: Tanár úr kérem
Жігмонд Моріц: Pipacsok a tengeren
Іштван Фекете: Bogáncs, Téli berek

42 год. – навчальний матеріал

3 год. – для контрольних робіт

7 год. – на повторення

Усього: 52 год.

Література
(угорська та зарубіжна)
7 клас

1,5 години на тиждень / 52 годин на рік

Очікувані результати навчання	Рекомендований навчальний план	Форми навчальної діяльності
<p>Учень / учениця: -розуміє вплив літератури на формування особистості та світогляду, її роль у відображенні та формуванні суспільних подій, а також зв'язки між історією та літературою.</p>	<p>Роль літератури в житті особистості та суспільства (1 год.)</p>	<p>Формування власного читацького досвіду на основі рекомендованих, самостійно прочитаних учнями художніх творів.</p>
<p>Учень / учениця: -розпізнає та може тлумачити основні поняття: міф, міфологія, казка, генеалогічний міф, епос, силабо-тонічне віршування; знає героїв і сюжет вивчених творів;</p> <p>-вміє стисло викладати зміст творів;</p> <p>-може інтерпретувати зміст творів.</p>	<p>Біля колиски літератури (5 год.)</p> <p>Грецька міфологія. Троянський цикл: діти Зевса і Леди, Яблуко Еріди, Ахілл.</p> <p><i>Теорія літератури:</i> <i>генеалогічний міф.</i></p> <p>Початки грецького епосу. Епоси Гомера: «Іліада» та «Одіссея» (уривки з творів: «Щит Ахілла», «Циклопея»).</p> <p><i>Теорія літератури:</i> <i>Епос. Силабо-тонічне віршування.</i></p>	<p>Інтерпретація основних понять. Виразне читання.</p> <p>Складання, реконструкція хронології подій. Виділення основної думки творів.</p> <p>Створення кластерної діаграми для характеристики персонажів.</p> <p>Розпізнавання особливостей силабо-тонічного віршування.</p>
<p>Учень / учениця: -знайомиться з</p>	<p>З літератури середньовіччя (6 год.) Лицарська література. «Пісня про Роланда».</p>	

<p>основними поняттями та вмiє їх тлумачити: лицарська лiтература, лiтописи, повчання, легенди, мовнi пам'ятки;</p> <p>-володiє знаннями про знайомi iсторичнi постатi та їх роль;</p> <p>-може оцiнити значення творiв, вiк їх створення, знає пам'ятки угорської мови.</p>	<p>«Пiсня про нiбелунгiв». «Трiстан та Iзольда».</p> <p>Лiтература в середньовiчнiй Угорщинi. Хронiки латинською мовою. Настанови святого Iштвана принцу Iмре. Легенда. Легенди про святого Iштвана, святого Iмре, святого Геллерта, святого Ласло, святу Маргариту, святого Франциска. Теорiя лiтератури: <i>легенда.</i></p> <p>Першi угорськомовнi пам'ятки. Мовнi пам'ятки. «Halotti beszéd és könyörgés», «Ómagyar Mária-siralom».</p>	<p>Виразне читання.</p> <p>Пояснення та тлумачення архаїчних виразiв.</p> <p>Інтерпретація ролі історичних дiячiв.</p>
<p>Учень / учениця: -набуває знань про мистецтво та лiтературу Вiдродження;</p> <p>-знайомиться з бiографiями авторiв, особливостями їх творчої манери;</p> <p>-розумiє і може визначати жанри: епiграма, історична пiсня;</p> <p>-може інтерпретувати зміст творiв.</p>	<p>З лiтератури епохи Вiдродження (4 год.)</p> <p>Янус Паннонiус «Pannónia dicsérete», «Egy dunántúli mandulafáról».</p> <p>Теорiя лiтератури: <i>епiграма.</i></p> <p>Шебештен Тiноді Лантош «Cronica», «Budai Ali basa históriája», «Egri históriának summája».</p>	<p>Виразне читання. Пояснення та тлумачення архаїчних виразiв.</p> <p>Аналіз творiв за змістом і формою.</p> <p>Розпiзнавання та порiвняння ознак лiричного та епiчного жанрiв.</p> <p>Розпiзнавання особливостей вiршування. Експресивна декламація вiршiв.</p>

	Теорія літератури: <i>історична пісня.</i>	
<p>Учень / учениця: -розумє зв'язки між Реформацією та розвитком літератури;</p> <p>-знайомиться з біографіями авторів, особливостями їх творчої манери;</p> <p>-розпізнає використані поетичні засоби;</p> <p>-може інтерпретувати зміст творів.</p>	<p>З літератури доби Реформації. (5 годин)</p> <p>Хелгаї Гашпар: «Száz fabula», «A farkasról és a bárányról».</p> <p>Теорія літератури: <i>Фабула.</i></p> <p>Петер Борнеміса «Siralmas énnéköm...»</p> <p>Балінт Балашиі «Búcsúja hazájától», «Egy katonaének», «Hogy Júliára talála...», «A Te nagy nevedért».</p> <p>Теорія літератури: <i>строфа Балашиі.</i></p>	<p>Виразне читання творів.</p> <p>Пояснення та тлумачення архаїчних виразів.</p> <p>Аналіз змісту і форми віршів, розпізнавання поетичних прийомів і поетичних особливостей творів.</p> <p>Експресивна декламація віршів.</p>
<p>Учень / учениця: -знайомиться з біографіями авторів, особливостями їх творчої манери;</p> <p>-розпізнає риси бароко у вивчених творах;</p> <p>-розуміє зв'язок між історичними подіями та творами художньої літератури;</p> <p>-розуміє і може сформулювати різницю між ліричним та епічним жанрами;</p> <p>-знає і вміє стисло викласти зміст епічних творів, уміє охарактеризувати їх героїв;</p> <p>-розуміє, може</p>	<p>З літератури доби бароко (6 год.)</p> <p>Міклош Зріні «Szigeti veszedelem».</p> <p>Куруцька поезія «Csínom Palkó», «Rákóczi-nóta»</p> <p>Келемен Мікеш «Törökországi levelek» (уривки: лист 37 – щоденне життя вигнанців; 112 – смерть Ракоці).</p> <p>Теорія літератури: <i>літературне письмо.</i></p> <p>Історія в літературі – Ласло Варі Фабіан:</p>	<p>Виразне, інтерпретаційне читання.</p> <p>Оцінка творів художньої літератури як засобів фіксації історичних подій. Розпізнавання жанрових ознак.</p> <p>Пояснення морального змісту творів.</p> <p>Написання фіктивного листа.</p> <p>Переживання історичних мотивів крізь віки та їхнє значення і символічний посил.</p>

<p>визначати та розпізнавати характеристики літературного твору за жанром; -може інтерпретувати зміст творів.</p>	<p>«Útban Törökország felé», Леваї Йожеф: «Mikes».</p>	
<p>Учень / учениця: -розуміє і може сформулювати суттєві риси Просвітництва та класицизму; -знайомиться з біографіями авторів, особливостями їх творчої манери; -може визначати і розпізнавати на практиці жанрові ознаки та поетичні прийоми вивчених творів; -може інтерпретувати символіку та послання творів.</p>	<p>Класицизм і епоха Просвітництва (6 годин)</p> <p>Мольєр «Скупий». <i>Теорія літератури:</i> Комедія.</p> <p>Мігай Чоконаї Вітез «Zsugori uram», «A Reményhez». <i>Теорія літератури:</i> <i>образ героя; іронія; алегорія; алітерація.</i></p> <p>Данієл Бержені «A közelitő tél», «A magyarokhoz I.»</p> <p><i>Теорія літератури:</i> <i>елегія.</i></p>	<p>Знайомство з драматичними жанрами, специфікою комедійного жанру.</p> <p>Виразне, інтерпретаційне, рольове спільне читання на уроці.</p> <p>Характеристика персонажів.</p> <p>Порівняння драматичних і ліричних творів.</p> <p>Поетичні засоби виразності, розпізнавання жанрових ознак, аналіз віршів. Експресивна декламація віршів.</p>
<p>Учень / учениця: -поглиблює та розширює свої попередні знання про жанрові та структурні характеристики роману; -знайомиться з найважливішими біографічними даними досліджуваних авторів, особливостями їх творчої манери; -пізнає сюжетну будову творів, систему персонажів і може</p>	<p>У світі романів. (9 год.)</p> <p>Геза Гардоні «Egri csillagok».</p> <p>Вальтер Скотт «Айвенго». Історичний роман.</p> <p>Данієль Дефо «Робінзон Крузо».</p> <p>Джонатан Свіфт «Подорожі Гуллівера».</p>	<p>Особливості читання та тлумачення великих епічних текстів.</p> <p>Складання ескізів сюжету та будови творів.</p> <p>Характеристика дійових осіб, спостереження за системою дійових осіб. Виразне та інтерпретаційне читання уривків. Рольові ігри за уривками творів.</p> <p>Спостереження,</p>

<p>коротко викласти зміст романів;</p> <p>-вміє описувати персонажів; може інтерпретувати зміст творів.</p>	<p>Жюль Верн «Навколо світу за вісімдесят днів».</p> <p>Теорія літератури: <i>Пригодницький роман.</i> <i>Подорож і роман мандрівника.</i></p>	<p>порівняння та зіставлення системи моральних цінностей і посилів творів із системою цінностей і поглядами нашого часу.</p> <p>Письмовий твір.</p>
---	--	---

Напам'ять:

Янус Панноніус: «Pannónia dicsérete»

Петер Борнеміса: «Siralmas énnéköm...» (уривок)

Балінт Балашші: «Búcsúja hazájától», «Egy katonaének», «Hogy Júliára talála...» (уривки)

Мігай Чоконаі Вітез: «A Reményhez»

Данієл Бержені: «A magyarokhoz I.» (уривок)

Ґеза Ґардоні: «Egri csillagok» (уривок: Dobó esküje)

Позакласне читання:

Ґеза Ґардоні: «A láthatatlan ember», «Isten rabjai»

Мор Йокאי: «A nagyenyedi két fűzfa»

Ференц Герцег: «Pro Libertate!»

Іван Манді: «Az enyedi diák»

Тонке Драгт «Лист до короля»

Марк Твен «Жебрак і король»

Жюль Верн «П'ятнадцятирічний капітан» або «Діти капітана Гранта»

42 год. – навчальний матеріал

3 год. – для контрольних робіт

7 год. – на повторення

Усього: 52 год.

Література
(угорська і зарубіжна)
8 клас

1,5 години на тиждень / 52 години на рік

Очікувані результати від навчання	Рекомендований навчальний план	Форми навчальної діяльності
<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> -вміє описати історичне, інтелектуальне та художнє середовище романтичної літератури; -усвідомлює вплив романтики на різні сфери культури; -може назвати і пояснити особливості свого світогляду, а також естетичні та поетичні ознаки романтизму. 	<p>Вступ (1 год.)</p> <p>Романтика. Період стилю і його характеристика.</p> <p>Історичне, інтелектуальне та художнє середовище романтичної літератури.</p>	<p>Написання плану, конспектування</p>
<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> -знає найважливіші етапи біографії Гейне; -упізнає романтичні риси його поезії; -характеризує настрій вірша; -розтлумачує аналогію з квіткою; -визначає явища у вірші, що стосуються світогляду та цінностей поета. 	<p>Романтика в європейській літературі</p> <p>Генріх Гейне (1 година)</p> <p>Життя поета. Ти як квітка...</p>	<p>Основна думка твору, формулювання висловленої емоції.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> -розпізнає рушійні сили, найважливіші події та видатних діячів епохи реформ; -вміє усно чи письмово тлумачити концепцію епохи реформ та в курсі літературних прагнень епохи. 	<p>Період угорських реформ / Епоха реформ (1 год.)</p> <p>Розвиток реформаційного руху, основні питання урбанізації.</p>	<p>Написання плану, конспектування</p>

<p>Учень / учениця: -знає коротку біографію та творчість Келчеї; -вміє описати своє ставлення до моралі епохи, ставлення до мислителя; -знає характерні ознаки жанру; -вміє проаналізувати вірш, викладає за текстом вірша події народного минулого. -розуміє особливості рамкової структури твору; -уміє відокремлювати підготовчу частину епіграми та її завершення; -вміє описати ритмоформулу вірша Huszt та позначити його частини; -вміє сформулювати мудру пораду Келчеї; -знає романтичну сторону твору; -знає жанр повчання; -вміє перелічити один-два приклади жанру в його межах; -розуміє актуальність мудрих порад Келчеї.</p>	<p>Ференц Келчеї (5 год.) Життя і творчість. Himnusz Magyar nép zivataros századaiból <i>З буремних століть угорського народу.</i> Вірш про важливі віхи історії. <i>Теорія літератури: гімн</i> Huszt Повідомлення, епіграми про руїни хустського замку. <i>Теорія літератури: епіграма</i> Emléklapra Епіграма про патріотизм і самопожертву. Parainesis Kölcsey Kálmánhoz (уривок). Навчально-виховний твір автора, його моральні настанови племіннику.</p>	<p>Написання плану, Конспектування. Аналіз вірша. Декламування. Тлумачення віршованої ситуації. Декламування. Основна думка твору, формулювання висловленої емоції. Спільне та індивідуальне опрацювання тексту. Розвиток умінь створювати усні та письмові тексти шляхом формулювання власних спостережень.</p>
<p>Учень / учениця: -вміє коротко описати життєвий і творчий шлях Верешмарті, його місце в угорському літературному житті; -вміє пояснити, як поет шукає відповіді на основні питання людського буття;</p>	<p>Мігай Верешмарті (6 год.) Життя і творчість Szózat Непохитна вірність, патріотизм. Літературні паралелі.</p>	<p>Написання плану, Конспектування. Аналіз вірша. Декламування.</p>

<p>-знає його жанрові ознаки та структуру; -розпізнає зв'язок твору з угорською казковою традицією; -вміє виділити серед персонажів твору тих, хто з казки, хто зі світу фантазії та хто з реальності; -може описати героїв.</p>	<p>Порівняльний аналіз структурно-концептуальних подібностей і відмінностей у віршах Himnusz та Szózat.</p> <p>Csongor és Tünde Сюжет п'єси-казки, драматичної поеми, пошуки шляху до щастя.</p> <p>Мрія і дійсність, можливості реалізації особистості у творі.</p>	<p>Порівняльний аналіз обох творів.</p> <p>Опрацювання тексту.</p> <p>Розвиток умінь створювати усні та письмові тексти.</p> <p>Послання письменника, формулювання ідейного змісту твору.</p> <p>Використання драматичних ігор та інтерактивних методів.</p>
<p>Учень / учениця: -вміє перелічити найважливіші події, пов'язані з епохою; -знає видатних особистостей епохи.</p>	<p>Угорська література середини ХІХ ст. (1 год.)</p> <p>Національна культура і народна література. Поняття фольклору, фольклоризму та фольклоризації. Їх роль у розвитку національної культури.</p>	<p>Написання плану, конспектування.</p> <p>Складання презентації про видатних історичних діячів епохи.</p>
<p>Учень / учениця: -знає життя і творчість Петефі, -вміє скласти біографічний нарис, аналізувати вірші; -може визначити жанр вірша; -знає поетичні засоби виразності; -може сформулювати зміст віршів; -вміє аналізувати вірш; -знає передумови</p>	<p>Шандор Петефі (6 год.)</p> <p>Життєвий і творчий шлях поета визвольної боротьби.</p> <p>Reszket a bokor, mert... Вираження щирого, чистого кохання у вірші. Виразальні засоби лірики у творі.</p> <p>Szeptember végén Створення подружньої поезії. Поема про любов і швидкоплинність</p>	<p>Біографічний нарис, конспектування.</p> <p>Застосування літературного атласу.</p> <p>Основна думка твору, формулювання висловленої емоції.</p> <p>Декламування.</p>

<p>написання вірша та місце його виникнення; -знає ритм і римувану формулу вірша;</p> <p>-вміє аналізувати рапсодію; -знає поетичні засоби виразності: підсилення, порівняння, метафору; -уміє зробити структурний ескіз; -вміє сформулювати зміст бачення поезії;</p> <p>-може сформулювати зміст вірша.</p> <p>-знає історичні передумови та час його створення;</p> <p>-спостерігає за будовою твору та роллю хору;</p> <p>-може проаналізувати вірш; -може створити формулу римування для строфи на вибір.</p>	<p>людського життя.</p> <p>Теорія літератури: <i>елегія.</i></p> <p>Egy gondolat bánt engemet Революційна далекоглядна поезія Петефі. Вираження патріотизму, свободи та самопожертви в поемі. Зображення протилежних пар.</p> <p>Теорія літератури: <i>рапсодія.</i></p> <p>Nemzeti dal Історичне підґрунтя та історичні факти в поемі. Роль рефрену в поемі.</p> <p>Теорія літератури: <i>пісня.</i></p> <p>Föltámadott a tenger... Послання революційної поеми Петефі. Роль алегорії в поемі.</p> <p>Теорія літератури: <i>алегорія</i></p>	<p>Аналіз, розпізнавання образів словесного твору.</p> <p>Тлумачення віршованої ситуації.</p> <p>Декламування. Тлумачення віршованої ситуації.</p> <p>Аналіз вірша та виклад історичної довідки.</p> <p>Твір, художній аналіз твору, створення плану шляхом виписування відповідних цитат.</p> <p>Тлумачення віршованої ситуації.</p>
<p>Учень / учениця: -знає життя і творчість Яноша Арань; -звертає увагу на відсутність внутрішніх моральних цінностей персонажів і сварки, зумовлені цим; - може визначити, про</p>	<p>Янош Арань (5 год.) Життя і творчість</p> <p>A fülemile Народна справедливість у поемі. Дрібна боротьба Петра і Павла між собою. Народні казкові мотиви.</p> <p>Nemzetőr-dal</p>	<p>Написання плану, конспектування. Застосування літературного атласу.</p> <p>Тлумачення віршованої ситуації. Виконання вірша за ролями.</p>

<p>що йдеться у вірші; -може проаналізувати вірш; -знайомий з обставинами написання твору; -може охарактеризувати героїв;</p> <p>-вміє визначати сюжет балади; -знає героїв балади та може розібрати будову твору; -може сформулювати зміст балади;</p> <p>-вміє розповідати про давню поезію «A karcsos könyvtől»; -вміє аналізувати елегію «A tölgyek alatt»; -може розповісти про настрої вірша, використані поетичні засоби.</p>	<p>У вірші відображено оптимізм нацгвардійців, які виступають за національну свободу.</p> <p>Теорія літератури: <i>ситуаційна пісня</i></p> <p>A walesi bárdok Обставини та історичні передумови створення балади. Структура, мова, основне повідомлення твору.</p> <p>Теорія літератури: <i>балада</i></p> <p>A tölgyek alatt Поезія Араня в літньому віці, твір є одним із віршів у томі <i>Őszikék</i>. Задумливе диво та поява часових площин у вірші.</p> <p>Теорія літератури: <i>елегія</i></p>	<p>Аналіз вірша, історична та художня правда у вірші.</p> <p>Опрацювання тексту.</p> <p>Розвиток умінь створювати усні та письмові тексти.</p> <p>Виявлення життєвих ситуацій і конфліктів, що виникають у сюжеті, формування власної думки.</p> <p>Визначення місця і ролі вірша у творчості поета.</p>
<p>Учень / учениця: -знає життя і творчість Йокаї та вміє скласти хронологічну таблицю;</p> <p>-знає сюжет твору та історичний період, про який йдеться;</p> <p>-вміє створити план розповіді;</p> <p>-може пояснити тему роману; -спираючись на знання тексту, може розібрати сюжет роману та</p>	<p>Мор Йокаї (7 год.)</p> <p>Найвпливовіший прозаїк XIX ст.</p> <p>Життя і творчість</p> <p>A huszti beteglátogatók Сюжет роману та історична довідка.</p> <p>A kőszívű ember fiai című regény Презентація героїчної</p>	<p>Написання плану, конспектування. Застосування літературного атласу. Оформлення презентації. Спільне та індивідуальне опрацювання тексту. Сюжет і структура складання планів. Характеристика і система персонажів.</p> <p>Розвиток умінь створювати усні та письмові тексти. Читання розділів, окремих частин твору.</p>

<p>створити структурний план; -може охарактеризувати головних героїв роману; -вміє скласти план системи персонажів; -вміє сформулювати актуальність роману.</p>	<p>доби війни за незалежність 1848/49 рр. у світлі історії родини Барадлаїв.</p>	<p>Опрацювання текстів. Аналіз характеру та вчинків головних і другорядних героїв. Виявлення особливих життєвих ситуацій і конфліктів, формування думок.</p>
<p>Учень / учениця: -розуміє і розпізнає найхарактерніші риси реалізму; -вміє визначити епоху стилістичного напрямку та його художній вплив.</p>	<p>Реалізм (1 год.) Характерні риси напряму прогресивного стилю, паралельного романтизму.</p>	<p>Складання тематичної сітки.</p>
<p>Учень / учениця: -може описати життя та творчість Міксата; -може описати точку зору оповідача; -вміє аналізувати структуру та стиль оповідання; -уміє підготувати сюжетний план твору; -знає зміст твору та може описати героїв.</p>	<p>Калман Міксат (3 год.) Один із найвидатніших оповідачів угорської літератури, найвпливовіший продовжувач анекдотичної епічної традиції. A néhai bárány Структура і стиль новели. Метод презентування новели. A két koldusdiák Пригодницька історія двох осиротілих хлопців.</p>	<p>Написання плану, конспектування. Застосування літературного атласу. Оформлення презентації. Спільне та індивідуальне опрацювання тексту. Аналіз характеру та вчинків головних і другорядних героїв. Використання драматичних ігор та інтерактивних методів. Твір та художній аналіз створення тексту шляхом написання/використання відповідних цитат.</p>
<p>Учень / учениця: -знає сюжет роману; -ознайомлений з характером героїв; -знає чесноти, які показують вихід зі складних життєвих ситуацій.</p>	<p>Молодіжний роман світової літератури (4 год.) Жуль Верн «Два роки канікул» Його роман – пригодницька повість. Уявлення про порядок, мужність і стійкість у творі.</p>	<p>Розвиток умінь створювати усні та письмові тексти. Опрацювання тексту. Читання розділів і цікавих частин твору. Звіт про фіктивний досвід відпустки.</p>

<p>Учень / учениця: -ознайомлений із життям та сценічною творчістю драматурга, лауреата Нобелівської премії.</p> <p>-розуміє, як навчання правильному мовленню впливає на розвиток особистості квіткарки.</p>	<p>Зарубіжна література (4 год.)</p> <p>Джордж Бернард Шоу «Пігмаліон»</p> <p>Творчість одного з найплідніших сценічних авторів ХХ ст. Історія квіткарки. Розвиток особистості учня фонетики, професора Хіггінса у творі.</p>	<p>Спільне та індивідуальне опрацювання тексту. Розвиток умінь створювати усні та письмові тексти.</p> <p>Використання драматичних ігор та інтерактивних методів.</p>
<p>Напам'ять: Ференц Келчеі: <i>Himnusz, Huszt, Emléklapra</i> Мігай Верешмарті: <i>Szózat</i> Petőfi Sándor versei: <i>Egy gondolat bánt engemet (részlet), Nemzeti dal, Föltámadott a tenger, A XIX. század költői (részlet), Szeptember végén</i> Янош Арань: <i>Nemzet-őr dal, A walesi bárdok (részlet)</i></p>		
<p>Позакласне читання: вірші Шандора Петефі Мор Йокאי: <i>Az új földesúr, Egy magyar nábob, Kárpáti Zoltán</i> Калман Мікшат: <i>Szent Péter esernyője; A tót atyafiak, A jó palócok, Ne nyitogassuk a történelmet, A gavallérok</i> Шарлотта Бронте «<i>Джейн Ейр</i>» (Jane Eyre) Емілі Бронте «<i>Буремний Перевал</i>» (Üvöltő szelek) Генрик Сенкевич «<i>Вогнем і мечем</i>» (Tűzzel-vassal), Quo Vadis Джеймс Фенімор Купер «<i>Останній з могокан</i>» (Az utolsó mohikán)</p>		

42 год. – навчальний матеріал

3 год. – для контрольних робіт

7 год. – на повторення

Усього: 52 год.

Література
(угорська та зарубіжна)
9 клас

1,5 години на тиждень / 52 годин на рік

Очікувані результати навчання	Рекомендований навчальний план	Форми навчальної діяльності
<p>Учень /учениця: -знайомиться з літературою другої половини XIX століття, новими стильовими течіями, змінами ліричної мови, становищем митця й мистецтва в суспільстві.</p>	<p>Вступ.</p> <p>Трансформація лірики в другій половині XIX століття (1 год.)</p> <p>Нові стильові течії в літературі кінця століття</p>	<p>Знайомство з підручником.</p> <p>Конспектування учнями та редагування чернетки, підготовка плану відповіді.</p>
<p>Учень / учениця: -знає стильові особливості символізму та імпресіонізму;</p> <p>-ознайомлений з найвидатнішими ліриками сучасної французької поезії символістів;</p> <p>-розпізнає оновлене поетичне бачення та типові поетичні прийоми (метафора, синестезія) у віршах Бодлера;</p> <p>-пізнає поетичне кредо Верлена, специфіку його нового поетичного бачення;</p> <p>-ознайомлений з тематикою поезії Рембо, автопортретом поета,</p>	<p>Поезія французького символізму (3 год.)</p> <p>Шарль Бодлер – поет символізму.</p> <p>Характеристика книги «Квіти зла».</p> <p>«Стосунки» – програмний вірш символізму.</p> <p>Поль Верлен – ініціатор руху символізму.</p> <p>«Поетика» – програмний виклад символіки.</p> <p>Артюр Рембо – поет космічних видінь.</p>	<p>Тлумачення творів.</p> <p>Проектна робота про автора.</p> <p>Читання твору.</p> <p>Аналіз та оцінка робіт.</p> <p>Проектна робота про авторів.</p> <p>Вступне читання.</p> <p>Зробити</p>

<p>який вільно служить своїй музі;</p> <p>-має розуміння поняття «поетичне кредо» та «сонет».</p>	<p>«Мої мандри» – автопортрет моєї юності.</p>	<p>порівняльний аналіз на основі визначених критеріїв.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-знає соціальні, економічні та культурні особливості епохи, історичне значення «Заходу», його покоління і найважливіших представників, стилістичні течії;</p> <p>-ознайомлений з життям Ендре Аді, його стосунками з Парижем і сучасною поезією;</p> <p>-знає ідею вірша, розуміє його значення;</p> <p>-усвідомлює важливість патріотичних мотивів.</p>	<p>Угорська література першої половини ХХ ст. Значення літературної газети «<i>Nyugat</i>»</p> <p>Ендре Аді (3 год.) Реставратор угорської лірики ХХ ст., поет угорського символізму. Життєвий шлях, основні характеристики поезії, тематика, стосунки із «<i>Nyugat</i>».</p> <p>«<i>Üzenet egykori iskolámba</i>» – вірш спогадів про дитинство та шкільні роки.</p> <p>«<i>A föl-földobott kő</i>» – вірш патріотизму і вірності.</p> <p>Теорія літератури: <i>символізм і символ.</i></p>	<p>Презентація програм з історії літератури та культури, виданих у перші десятиліття ХХ ст.</p> <p>Багатопунктовий аналіз ліричних текстів.</p> <p>Презентація життєвого шляху поета: - у плані відповіді; - для іноземних читачів.</p> <p>Інтерпретація вивчених віршів Ендре Аді з використанням поданих аспектів.</p> <p>Аналіз додаткових уривків Ендре Аді з використанням вивченого про символізм.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-ознайомлений з життєвим шляхом центральної постаті угорської прози, реалістичними й натуралістичними рисами його мистецтва, романним зображенням селянина;</p>	<p>Жігмонд Моріц (4 год.) Представник першого великого покоління «<i>Nyugat</i>», життєвий шлях і літературна діяльність романів і оповідань ХХ століття, а також найвидатніший представник критичного реалізму.</p>	<p>Улюблений твір Морінца.</p> <p>Огляд мистецтва.</p> <p>Складання плану твору, композиція твору.</p>

<p>-знає сюжет твору, може описати головного героя, тлумачити його дії;</p> <p>-знає теорію літератури і жанрові поняття.</p>	<p>«<i>Légy jó mindhalálig</i>» – роман про відкриття душі, людську доброту, любов і співпрацю.</p> <p>Теорія літератури: <i>реалізм, реалістичне зображення, повість, новела.</i></p>	<p>Характеристика дійових осіб, спостереження за системою дійових осіб.</p> <p>Драматизація сцен твору.</p>
<p>Учень / учениця: знає значення творчості Бабіча;</p> <p>-знає характерні риси філософської лірики поета;</p> <p>-знає, про що «говорять» вірші, його поетичні прийоми та образи.</p>	<p>Мігай Бабіч (3 год.) Духовний лідер нової літератури. Характеристика його життя та творчості, формальний світ його поезії, його поетичне кредо.</p> <p>«<i>Ádáz kutyám</i>» – зовнішність і рушійні сили життя.</p> <p>«<i>Ősz és tavasz között</i>» – елегія минущості.</p>	<p>Доказ того, що Михайло Бабіч був духовним провідником нової літератури.</p> <p>Читання презентації, аналіз.</p> <p>Використання вивченого про елегію; розбір вірша «<i>Ősz és tavasz között</i>».</p>
<p>Учень / учениця: -знає характеристику та багатогранність життя і поетичної творчості поета;</p> <p>-розуміє паралель між психікою дитини і поета;</p> <p>-може аналізувати вірш на основі вивчених аспектів.</p>	<p>Деже Костолані (3 год.) Творчий шлях одного з найбагатогранніших і талановитих поетів «<i>Nyugat</i>».</p> <p>«<i>A szegény kisgyermek panaszai</i>» – спогад про дитинство. Рольовий вірш.</p> <p>«<i>Már néha gondolok a szererlemre</i>» – проблеми юності; поема турботи.</p> <p>Теорія літератури: <i>цикл віршів і лірика.</i></p>	<p>Доказ мистецької багатогранності Деже Костолані. Виразне читання.</p> <p>«<i>A szegény kisgyermek panaszai</i>» – художній аналіз.</p> <p>Презентація характеристики рольового вірша.</p> <p>Основна думка вірша.</p> <p>Складання збірки із циклу віршів.</p>
<p>Учень / учениця: -ознайомлений з</p>	<p>Дюла Юхас (1 год.)</p>	<p>Презентація</p>

<p>найважливішими етапами життя поета, його місцем в угорській літературі;</p> <p>-знає характерні риси настрою вірша, роль ностальгії у вірші.</p>	<p>Майстер пейзажної лірики та імпресіоністичної лірики, життя і творчість поета самотності.</p> <p>«<i>Milyen volt...</i>» – краса природи як краса колишньої коханої.</p>	<p>характеристики лірики імпресіонізму в творчості Дюли Юхаса.</p> <p>Перевірка в рамках аналізу, як вірш «<i>Milyen volt...</i>» характеризується звуковою гармонією.</p>
<p>Учень / учениця: -знає та розуміє вірш.</p>	<p>Арпад Тот (1 год.) Представник першого покоління «<i>Nyugat</i>». «<i>Áprilisi capriccio</i>».</p>	<p>Аналіз вірша. Виразне читання.</p>
<p>Учень / учениця: -знає найважливіші моменти життя Карінті та формування його письменницького світу;</p> <p>-знає та розуміє поняття гумору, іронії, насмішки, гротеску, комедії характеру і ситуації, а також гумористична характеристика пародії як специфічного інструменту мистецтвознавства.</p>	<p>Фрідьєш Карінті (1 год.) Життєвий і творчий шлях найвідомішого, найбільш читаного та згадуваного філософа-коміка в угорській літературі.</p> <p>Оповідання з книги «Tanár úr, kérem» «Röhög az egész osztály». Поява комізму характеру та комізму ситуації в новелі.</p> <p>Теорія літератури: <i>гумореска та комедія ситуації</i></p>	<p>Ознайомлення з формами розповіді.</p> <p>Оформлення презентації, показ характеристики життєвого шляху.</p> <p>Роздуми над тим, чому вірш «<i>Röhög az egész osztály</i>» – позачасова новела.</p> <p>Рольова гра за деталями твору.</p>
<p>Учень / учениця: -ознайомлений з визначними подіями життя поета та їхнім впливом на його поезію;</p> <p>-вміє аналізувати вірші;</p> <p>-інтерпретування значення постаті матері в</p>	<p>Аттіла Йожеф (3 год.) Творчий шлях оратора емоцій, давніх інстинктів і розуму. Великий поет епохи після Ендре Аді.</p> <p>«<i>Rejtelmek</i>» – зв’язок і оспівування любові та вірності в поемі.</p>	<p>Створення картини про вірші поета за допомогою фото та свідчень.</p> <p>Спільне обговорення основної думки вірша, формування власних думок.</p> <p>Зустріч муз-сестер: вірш</p>

<p>його поезії;</p> <p>-ознайомлений з поняттями самоіронії;</p> <p>-може інтерпретувати вірш.</p>	<p>«<i>Kertész leszek</i>» – смислотворча роль садово-квіткового мотиву у вірші.</p> <p>«<i>Születésnapomra</i>» – самоіронія і формальна грайливість, поетичне визнання віри у вірші.</p> <p>Теорія літератури: експресіонізм і самоіронія.</p>	<p>та його музичний варіант «<i>Kertész leszek</i>» – подібності та відмінності.</p> <p>Ознайомлення з поняттями теорії літератури.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-ознайомлений з життям поета, обставинами його народження, його трагічна доля та її вплив на його поезію;</p> <p>- тематики поезії, зображення боротьби, патріотизм і надія в поезіях.</p>	<p>Міклош Радноті (2 год.)</p> <p>Представник третього покоління «<i>Nyugat</i>», творець ідилії і трагічного.</p> <p>«<i>Nem tudhatom...</i>» – сповідання віри у батьківщину, патріотизм, засудження фашизму.</p>	<p>Порівняльний аналіз віршів.</p> <p>Вправлення в експресивній поезії.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-знає життя, творчість та значення творчості поета Лорінца Сабо.</p> <p>-ознайомлений з переживаннями циклу віршів, які можна пов'язати з дитинством і юністю поета, поетичною характеристикою твору, його локальним зв'язком.</p>	<p>Угорська література другої половини ХХ ст.</p> <p>Лорінц Сабо (2 год.)</p> <p>Чудовий літературний перекладач і критик другого покоління «<i>Nyugat</i>», новатор традицій описової та зображувальної лірики.</p> <p>«<i>Tücsökzene</i>» (уривки)– це історія душі, звільнення з в'язниці часу за допомогою спогадів.</p>	<p>Оформлення та презентація життєвої справи Лорінца Сабо.</p> <p>З тому «<i>Tücsökzene</i>» – переклад вільно вибраного твору, виразне читання.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-пізнає життєвий шлях поета та новизну і</p>	<p>Ласло Надь (2 год.)</p> <p>Один із творців</p>	

<p>значення його творчості;</p> <p>-пізнає у вірші народні мотиви, дає характеристику угорській поезії, розуміє поетичне ставлення автора, роль скандування щодо того, що потрібно сказати.</p>	<p>візіонерсько-символіко-міфічного поетичного світобачення.</p> <p>«<i>Adjon az Isten</i>» – вірш, заснований на списку побажань, що вказує на позитивні цінності, в яких автор вірить у людську доброту та провидіння.</p>	<p>Аналіз вірша.</p> <p>Визначення особливості поетичних засобів вираження.</p> <p>Зустріч муз-сестер: поема «<i>Adjon az Isten</i>» та її музична версія – схожість та відмінність.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-ознайомлений з творчістю поета та жанровою різноманітністю його поезії;</p> <p>-пізнає значення й атмосферу мислення твору.</p>	<p>Шандор Вереш (2 год.)</p> <p>Поет жанрового і формального багатства. «<i>A társ</i>» – роль партнера по любові та його життєве значення.</p> <p><i>Őszi éjjel izzik a galagonya...</i></p>	<p>Презентація про те, чому Шандора Вереша можна назвати угорським Рембо.</p> <p>Комплексний аналіз вірша.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-знає основні етапи життя поета, його переживання, що формують його морально-поетичний світогляд;</p> <p>-інтерпретує світ переживань і атмосферу вірша;</p> <p>-знає літературознавчу характеристику картини життя.</p>	<p>Янош Пілінські (2 год.)</p> <p>Характеристика життя поета, його поезія досліджує сенс існування та світ за поверхнею.</p> <p>«<i>Francia fogoly</i>» – повідомлення та візуальний світ поеми, натхненний життєвим досвідом.</p> <p>Теорія літератури: образ життя.</p>	<p>Презентація значення Яноша Пілінські.</p> <p>Художня презентація, аналіз, думка.</p> <p>Виконання проєктних робіт та дослідницьких завдань про епоху, представлену в поемі.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-знає основні моменти письменницької кар'єри автора, жанрову багатогранність творчості, його місцеві зв'язки;</p>	<p>Дюла Ійеш (2 год.)</p> <p>Літературна творчість Дьюли Ійеша варіюється від авангарду на «<i>Nyugat</i>», через групу народних письменників</p>	<p>Комплексний художній аналіз з огляду на особливості жанру літанії.</p> <p>Виконання проєктних робіт та дослідницьких</p>

<p>-знайомлений з історичною передумовою, основною ідеєю, структурою, жанровою специфікою поеми.</p>	<p>до національної поезії.</p> <p><i>«Egy mondat a zsarnokságról»</i> (уривок) – протест проти диктатур і тоталітарних систем.</p> <p>Теорія літератури: <i>літанія.</i></p>	<p>завдань про епоху, представлену в поемі.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-знає життя і творчість поета;</p> <p>-вміє аналізувати твір.</p>	<p>Угорська література за кордоном</p> <p>Шандор Ременік (2 год.) Життя і творчість поета.</p> <p><i>«Templom és iskola»</i> – вірш про важливі аспекти в житті людини.</p>	<p>Написання твору-роздуму / есе про вірш.</p> <p>Розпізнавання поетичних засобів виразності.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-знає життя і творчість письменника;</p> <p>-знає сюжет твору та характеристику героїв.</p>	<p>Арон Тамаші (4 год.) Життя і творчість письменника.</p> <p><i>«Ábel a rengetegben»</i> (розгорнуто) Казкова презентація раптового дорослішання бідного лісоруба з Секелі.</p>	<p>Опис роману: переказ змісту, характеристика героїв.</p> <p>Виразне читання.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-знає життя і творчість письменника;</p> <p>-вміє аналізувати вірш поета;</p> <p>-може пояснити виховне значення віршів.</p>	<p>Шандор Каньяді (3 год.) Життя і творчість поета.</p> <p><i>«Két nyárfa»</i> – вірш про вічне кохання.</p> <p><i>«Öreg iskola ünnepére»</i> – відродження спогадів, пов'язаних зі школою та навчанням.</p>	<p>Створення картини, що підсумовує творчість Каньяди.</p> <p>Аналіз віршів.</p> <p>Виразне читання.</p>
<p>Учень / учениця: -знає життя і</p>	<p>Ваш Альберт (2 год.)</p>	

<p>творчість письменника; -може аналізувати вірш.</p>	<p>Творчий шлях письменника. «<i>Üzenet haza</i>» (уривок)</p>	<p>Позакласне читання віршів поета.</p>
<p>-ознайомлений з найважливішими етапами життя автора; -знає сюжет і значення роману-щоденника.</p>	<p>Андраш Шютев (2 год.) Життя і творчість. «<i>Anyám könnűi álmot ígér</i>» (уривок): «<i>Biztató</i>» Теорія літератури: <i>роман-щоденник</i></p>	<p>Знайомство з жанрами епічного роду та з жанровою характеристикою роману та роману-щоденника.</p>
<p>Учень / учениця: - знає творчість поета, його значення в літературі.</p>	<p>Закарпатська угорська література Вільмош Ковач (2 год.) Життя і творчість письменника. «<i>Verecke</i>»</p>	<p>Презентація творчості поета. Позакласне читання віршів поета.</p>
<p>Учень /учениця: -знає життєвий шлях і творчість поета;</p>	<p>Ласло Варі Фабіан (1 год.) Життя та творчість поета, збирача балад і етнографа. «<i>Illyés Gyula fejfája előtt</i>»</p>	<p>Проведення інтерв'ю із сучасними закарпатськими письменниками. Дискусія про вірш.</p>
<p>Учень / учениця: -знає особливості стильових напрямків; -ознайомлений зі схематичною біографією поета, новизною та актуальністю його поезій; -інтерпретує образотворче</p>	<p>Огляд світової літератури Мистецькі напрями авангарду. Експресіонізм, дадаїзм, сюрреалізм, кубізм в образотворчому мистецтві та літературі. Гійом Аполлінер (1 год.) Біографія та творчий шлях поета, який ламає шаблон і слідує традиції.</p>	<p>Вірш-картина, опис його характеристики. Складання вірша-картини. Презентація синтезу</p>

<p>зображення і контекст тексту;</p> <p>-ознайомлений з поетичними засобами.</p>	<p>«Поранений голуб і джерельце» – характеристика поеми-образу, синтезу повідомлення й образотворчості.</p> <p>Теорія літератури: мистецтво авангарду, вірш-картина.</p>	<p>поетичного повідомлення та формування образу.</p> <p>«Поранений голуб і джерельце» – вірш-картина.</p>
<p>Учень /учениця:</p> <p>-ознайомлений з характерними рисами відродження драматургії, кар’єрою Ібсена та його впливом на драматичну літературу;</p> <p>-знає сюжет, конфлікт, будову, мотиви, символи, характер головного героя твору.</p>	<p>Нові прагнення в драматургії кінця ХІХ – початку ХХ ст.</p> <p>Генрік Ібсен (2 год.) Творчий шлях норвезького драматурга і театрального режисера.</p> <p>«Дитяча кімната» – історія життя жінки, яка повстала проти свого чоловіка-тирана, поява в драмі теми брехні.</p> <p>Теорія літератури: аналітична драма</p>	<p>Характеристика жанрової специфіки драми.</p> <p>Презентація та викриття брехні у творі «Дитяча кімната» через роботу.</p> <p>Написання твору.</p>
<p>Учень / учениця:</p> <p>-знає особливості науково-фантастичної літератури, ідею твору;</p> <p>-на основі твору осмислює негативний вплив телебачення на літературу, важливість читання та самостійного мислення.</p>	<p>Література у ХХ-ХХІ ст.</p> <p>Рей Дуглас Бредбері (2 год.)</p> <p>Американський письменник, творець художньої науково-фантастична літератури.</p> <p>«451 за Фаренгейтом» як заборона читання у суспільстві.</p>	<p>Спільне обговорення особливостей жанру наукової фантастики.</p> <p>Презентація улюбленого науково-фантастичного роману – художня презентація.</p> <p>Порівняння роману та кіноверсії, формулювання індивідуальної думки.</p>
<p>Напам’ять: Ендре Аді: <i>A föl-földobott kö</i></p>		

Аттіла Йожеф: *Születésnapomra*
Міклош Радноті: *Nem tudhatom...* (уривок)
Шандор Каняді: *Két nyárfa* (уривок)
Шандор Ременік: *Templom és iskola* (уривок)
Вільмош Ковач: *Verecke*
Ласло Варі Фабіан: *Illyés Gyula fejfája előtt*

Позакласне читання:

Ендре Аді: *A magyar Ugaron, Párisban járt az Ősz*
Мігай Бабіч: *Messze... messze..., Új leoninusok*
Деже Костолані: *Mostan színes tintákról álmodom*
Дюла Югас: *Magyar táj magyar ecsettel, Anna örök*
Аттіла Йожеф: *Tél*
Міклош Радноті: *Himnusz a békéről*
Фрідеш Карінті: *Így írtok ti*
Жігмонд Моріц: *Pillangó, Hét krajcár*
Лорінц Сабо: *A befagyott Ipolyon, 146 Tiszaújlak*
Шандор Каняді: *Fától fáig*
Дюла Іййеш: *A költő felel*
Янош Лацкфі: *A buta felnőtt, Kövér Lajos aranykeze*
Вірші Даніела Варро
Лаура Лейнер: *A Szent Johanna gimi, Ég veled*
Гарпер Лі «Убити пересмішника» (*Harper Lee: Ne bántsátok a feketeigót!*)
Жюль Верн «Цезарь Каскабель», «Капітан Немо», «Матіас Шандор»
(*Jules Verne: Cirkuszkocsival a sarkvidéken át, Nemo kapitány, Sándor Mátyás*)
Джордж Орвелл «Ферма тварин» (*George Orwell: Állatfarm*)
Джоан Кетлін Роулінг: *книжки про Гаррі Поттера*

42 год. – навчальний матеріал

3 год. – для контрольних робіт

7 год. – на повторення

Усього: 52 год.